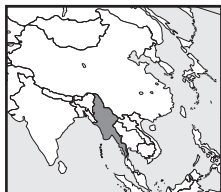

Žádná sociální, kulturní ani ekologická práva

Vládní politika společně s pokračující globalizací oslabuje ekonomická, sociální, kulturní a ekologická práva a přispívá k růstu chudoby. Povinnost skládat účty, právní stát, svoboda, transparentnost a bezpečnost – nic z toho vůbec neexistuje. Zkorumpovaná vláda a zahraniční společnosti, které investují v zemi od roku 1988 do přechodu k tržní ekonomice, zničily živobytí značné části obyvatelstva. Barma naléhavě potřebuje politiku, která bude podporovat právní stát a dobré vládnutí, stejně jako institucionální a administrativní reformu.

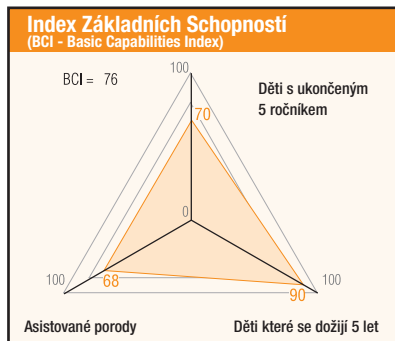
Burma Lawyers' Council (Rada barmských právníků)

Čtyřicet šest let vojenské vlády zničilo Barmu natolik, že je jednou z nejchudších zemí světa. Namísto vytváření prostředí, v němž se lidé mohou plně podílet na rozhodování o řízení své země a těšit se prosperitě, vládnoucí Státní rada míru a rozvoje (SPDC, State Peace and Development Council) zavedla ekonomickou politiku, která obohacuje její stoupence, ale zbídačuje většinu obyvatelstva. Podle OSN přibližně jedna třetina obyvatel žije v s příjmem menším než jeden dolar denně.¹

Neexistenci právního státu byl ochromen dokonce i přechod k tržní ekonomice. Soukromé vlastnictví není nikdy jisté. Majetek je neustále ohrožován vyvlastněním vládou. V zemi, kde je půda primárním zdrojem příjmu pro více než polovinu obyvatelstva, nezákonné konfiskace připravily statisíce rolníků o jejich pozemky. Vojenský režim a jeho vojenské, policejní a justiční orgány zneužívají vlastní daňové zákony SPDC a chtějí od lidí mnohem víc peněz, než kolik podle práva dluží. Tyto nadměrné náklady jsou pak přesouvány na zákazníky, kteří tak ještě hlouběji upadají do chudoby.

Politika vlády skoro znemožňuje, aby průměrný člověk nějak podnikal se ziskem. Barma nemá žádný protitrustový zákon zabráňující vzniku monopolů. V mnoha důležitých hospodářských odvětvích dominují trhu malé skupiny společností, jež kontroluje SPDC. Cestování a obchodování je přísně omezeno řadou zákonů, které například zakazují obchod mezi regiony. Vlastnění cizí měny je nezákonné. Vláda málo investuje do nezbytné nutné infrastruktury v dopravě, výrobě a distribuci elektřiny, vodárenství a dalších životně důležitých odvětvích, nebo do ní neinvestuje vůbec. Přístup ke komunikaci, jako je e-mail nebo internet, je krajně omezen. Za lidového povstání v září 2007 vláda zablokovala všechny telekomunikační služby.

Poté, co chybná politika SPDC způsobila zvýšení cen až na 400 %, dokonce i 500 %, vypukly v srpnu a září 2007 rozsáhlé pokojné demonstrace. Namísto vyhovění lidovým požadavkům ke zlepšení situace odpověděly ozbrojené síly železnou pěstí, násilím rozehnaly demonstrace a zatklily stovky mnichů a civilistů. Ke 31. lednu 2008 měl režim 1 864 politických vězňů, přibližně o 700 víc než v roce 2006. Tento počet nezahrnuje lidi zadržené po násilných

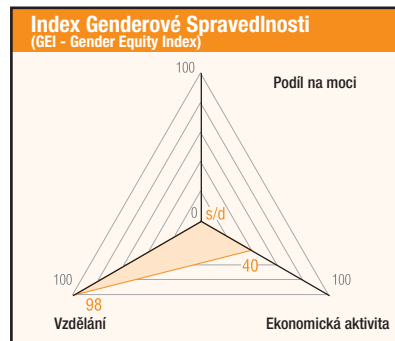
zákrocích. Političti vězni jsou podrobováni mučení a jiným formám špatného zacházení; mnoha z nich je odírána základní lékařská péče.²

Nedostatečné financování zdravotnictví a školství

Vojenský režim po mnoho let nezveřejňoval údaje o skladbě svého rozpočtu. Mezinárodní institut pro strategická studia (International Institute for Strategic Studies) odhadl na základě dostupných informací, že roku 2007 věnovala SPDC 40 % svého rozpočtu na ozbrojené síly, ale pouhých 0,4 % na zdravotnictví a 0,5 % na školství.³ Neschopnost zajistit přiměřené financování základních služeb zbavuje občany práva na vzdělání, zdravotní péči a přiměřenou životní úroveň. Mnoho rodičů si nemůže dovolit poslat své děti do školy; podle OSN polovina dětí v zemi nedokončí základní školu.⁴ Chudí lidé nemají přístup do nemocnic nebo k odpovídající lékařské péči. Naprosto neodpovídající potřebám veřejnosti jsou další základní veřejné služby. Některé mezery vyplňují soukromé nadace a náboženské skupiny, jež vedou sociální střediska pro zdravotně postižené, sirotky a staré lidi. Poskytují ovšem jen specifické sociální služby pro omezený počet lidí.

Omezování mezinárodní humanitární práce

Předpisy SPDC požadují, aby všechny formy zahraniční pomoci přicházely prostřednictvím státu. Vojenský režim odebírá podstatnou část každé pomoci, která přijde do země, a tím výrazně snižuje objemy, jež se dostanou k zamýšleným příjemcům. Na humanitární organizace se dívá s podezřením a používá rozma-

nitě metody, aby omezoval jejich činnost, včetně omezování pohybu, vyšetřování veškerého barmského personálu najatého mezinárodními organizacemi a administrativních šikan, jako je např. opožděné prodlužování víz funkcionářům OSN působícím v zemi nebo jeho odmítní a zakazy mítinků nebo odvolávání jejich povolení.⁵ Mezinárodní organizace The Global Fund, jež poskytovala v Barmě rozsáhlou humanitární pomoc zejména při boji proti AIDS, tuberkulóze a malárii, ukončila svou pomoc v prosinci 1995, když začalo být omezování cestování příliš tíživé.⁶ Společně s nedostatečným vládním financováním představuje tato politika vážné porušení práva na zdravotní péči.

Ekologické dopady na obchod

Zahraniční obchod Barmy je zaměřen do značné míry na sousední Thajsko, Čínu a Indii. Nejvýznamnějšími artikly jsou dřevo, elektřina z vodních elektráren, přírodní plyn a další přírodní zdroje. Většina zahraničních investorů a domácích společností se soustřeďuje na využívání neobnovitelných zdrojů namísto investic do služeb a průmyslu. Svou činností ničí životní prostředí a porušuje lidská práva, přičemž zbavuje mnoho obyvatel Barmy obživy a vytváří jen málo pracovních míst. Níže uvádíme několik příkladů negativního dopadu politik SPDC na lidská práva.

Těžba dřeva a nerostů

Poté, co byla roku 1994 ukončena příměřím ozbrojená vzpoura kmene Kachinů, vojenský režim podepsal smlouvu umožňující Číně bezohlednou těžbu dřeva a zejména jeho cenných tvrdých druhů v kachinských lesích. Výsledkem bylo odlesnění, jež podstatně zvýšilo místní teploty a roku 2007 vedlo

1 www.irinnews.org/Report.aspx?ReportId=76279.

2 www.aapppb.org/release100.html.

3 Mizzima News, 1 January 2007.

4 www.irinnews.org/Report.aspx?ReportId=76279.

5 www.irinnews.org/Report.aspx?ReportId=75910.

6 www.sciencemag.org/cgi/content/summary/309/5739/1312a.

k ničivým záplavám.⁷ Vláda také prodala čínským společnostem práva na těžbu zlata v povodí nejdelší barmské řeky Iravadi. Neobtěžovány ekologickými kontrolami tyto společnosti vypouštěly do řeky velká množství rtuti a ohrozily tak zdraví značné části obyvatelstva.⁸ Vojenské úřady a těžební společnosti sklízí zisky z bohatých dolů na drahokamy; Barma produkuje vysoce kvalitní rubíny a více nefritu než jakákoli jiná země světa.⁹ Ze žádného tohoto bohatství nemá prospěch lid. Naopak, doly se staly odpadovou žumpou a zdrojem znečištění vyvolávaného bezohledným používáním strojů a úniky paliv a maziv, ale také jevištěm flagrantního porušování lidských práv včetně rozsáhlých konfiskací půdy, vydirání, nucené a dětské práce. V důlních oblastech se rychle šíří HIV/AIDS, malárie a tuberkulóza. Stále častější se stává používání drog a drogová závislost podněcovaná zoufalstvím a dostupností drog.¹⁰

Přehrady a vodní elektrárny

Před třemi lety podepsal vojenský režim s Thajskem a Čínou memoranda o dorozumění umožňující stavbu řady přehrad a vodních elektráren na řece Salween. Od té doby se v tomto regionu podle organizace Salween Watch běžně porušují lidská práva – včetně nuceného přesídlování, znásilňování, nucené práce, nezákonné konfiskace půdy a vražd. Pouze na jednom místě, Tasangu ve státě Shan, bylo donuceno k přestěhování 300 000 lidí.¹¹

Plynovod

Otřesné porušování lidských práv způsobila také obchodní dohoda o výstavbě plynovodu pro export zemního plynu. Aby se uvolnila trasa pro 260 kilometrů dlouhý plynovod Yadama vedoucí od pobřeží Andamanského moře přes Barmu do Thajska, vláda v 90. letech přestěhovala vesničané a konfiskovala jejich půdu. Infrastruktura projektu byla vybudována pomocí nucených prací. Vesničané byli nuceni nosit zbraně a zásoby pro vojáky střežící trasu plynovodu, docházelo k zabíjení, mučení, znásilňování a vydirání.¹²

Od roku 2000 rozvíjí korejská společnost Daewoo těžbu plynu z podmořských ložisek v Bengálském zálivu u pobřeží západního barmského státu Arakanu. K zajištění bezpečnosti plynovodu vláda značně posí-

lila vojenské síly v této oblasti a při výstavbě kasáren, strážních stanovišť a další infrastruktury ozbrojených sil konfiskovala půdu a využívala nucenou práci. Dramaticky vzrostlo vyděračství, násilí a další formy porušování lidských práv.¹³

Zemědělství

V prosinci 2005 podepsala Barma dohodu s Thajskem, podle níž bylo vyčleněno 17,5 milionu akrů (přibližně 7 milionů hektarů – poznámka překladatele) půdy pro produkci cukrové třtiny, palmového oleje, kukuřice, kasavy a kaučuku na zásobování thajských továren.¹⁴ Aby splnil dohodu, vojenský režim zkonfiskoval půdu ve státech Shan a Kachin.¹⁵ Společnost Yuzana Company podporující juntou zabrala s podporou SPDC pro projekt přes 200 000 akrů (81 000 hektarů) půdy v údolí Hukawng.¹⁶ Po celé zemi dochází k dalším konfiskacím půdy pro různé účely a o obživu přicházejí tisíce lidí.

Dětská práce a dětské vojáky

Barma ratifikovala roku 1991 Konvenci o právech dítěte (CRC, Convention on the Rights of the Child). Jako signatář CRC je Barma povinná respektovat práva dětí a plnit další povinnosti. Nečiní tak. Ve skutečnosti často nasazuje děti na práce na rozvojových projektech a nucené je také zařazuje do armády, často pomocí bití a hrozeb. Podle odhadu organizace Human Rights Watch má Barma 70 000 dětských vojáků.¹⁷

Stát nechrání děti ani před vykořisťováním v soukromých podnicích. Mnoho jich pomáhá svým rodinám přežít. Zaměstnavatelé je často najímají k práci v čajovnách, restauracích, na stavbách a jako domácí služebnictvo, protože zastanou práci za menší mzdu než dospělí. Děti, které by měly být ve škole, se místo toho potulují po vlcích a autobusových nádražích a prodávají vodu, cigarety, noviny a časopisy.¹⁸

Nerovnost pohlaví a práva žen

Ani jediná žena nezastává vyšší vládní funkci. Absence žen je odrazem tradičních mužských předpokladů stejně jako politiky SPDC. Protože jsou neschopné najít zaměstnání jinde, statisíce barmských žen hledají práci v pohraničních městech, hlavně v sexuálním průmyslu.¹⁹ Odsud jsou snadno pašovány do sousedních zemí jako „nevěsty z ciziny“ nebo prostitutky.

Vojenský režim podepsal roku 1997 Konvenci o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW,

Convention on Elimination of all forms of Discrimination against Women), která zavazuje vládu k ochraně a prosazování práv žen a k zajištění jejich přiměřených sociálních jistot. Vláda přesto nepodnikla žádné účinné kroky proti zneužívání žen a obchodu s nimi. Stejně tak nečinila nic ke splnění další povinnosti stanovené v CEDAW – zavést programy podporující posílení postavení žen.

Etnické menšiny a jazyková práva

Barma je multietnický stát, v němž se mluví více než 100 jazyky. Vláda nikdy nezajistila vzdělávání v jazycích etnik nebo dokonce vydávání literatury těchto menšin. Etnické skupiny udržují svou literaturu při životě vyučováním v klášteřích a kostelech na své vlastní náklady. V některých případech úřady tyto snahy o zachování kultury zakazují. Někteří pozorovatelé a kritičtí říkají tomuto útlaku „barmanizace“.

Závěr

Všechny výše uvedené problémy jsou důsledkem neexistence právního státu. Nutným předpokladem pro naplňování lidských práv je transparentní vládnutí, které ze své činnosti skládá účty, stejně jako reforma institucí a administrativy. Úspěch tržní ekonomiky předpokládá, že do ní přestane neomezeně zasahovat vláda.

Občanská společnost je v Barmě ve srovnání se sousedními zeměmi slabá. Její růst omezuje zákon z roku 1988 o utváření organizací. Výsledkem je, že v zemi neexistují občanské kampaně, které by žádaly na vládu, aby plnila požadavky lidí. Je zapotřebí mezinárodních monitorovacích mechanismů, aby se zajistilo, že se zahraniční pomoc bude dostávat k lidem v plném rozsahu a že z ní nezbude jen to, co si nevzala vláda. Navíc země naléhavě potřebuje komplexní rozvojový program na podporu rozvoje lidských zdrojů, vytváření pracovních míst, omezování chudoby a rozvoj sociálního sektoru. Aby byly tyto politiky plně účinné, musí být formulovány celým obyvatelstvem včetně sociálně znevýhodněných skupin a etnických menšin. ■

7 Global Witness (2005). „A Choice for China: Ending the destruction of Burma's northern frontier forests“, dostupné na www.globalwitness.org/reports/index.php?section=burma.

8 Ningrang Tu Nan (n.d.). „Ecological Crisis: A Kachin Experience.“ KachinNet, dostupné na www.kachinnet.com/Article/2007/ECOLOGICAL%20CRISIS%20A%20Kachin%20Experience.htm.

9 Human Rights Watch (July 2008). „Burma's Gem Trade and Human Rights Abuses.“ Dostupné na www.hrw.org/english/docs/2008/01/11/burma17729.htm.

10 *Ibid.*

11 Salween Watch 2007, Volume 1, pp. 1, 3.

12 www.earthrights.org/site_blurbs/yadana_natural_gas_pipeline_project.html.

13 „Shwe Gas Report“ by All Arakan Students and Youth Congress. July 2006, p. 22.

14 www.ethnicvoices.civiblog.org/blog/Thailand.

15 Shan Herald Agency for News, 25 January 2006.

16 Kachin News Group, 17 August 2007.

17 *Ibid.*

18 *Ibid.*

19 Kachin Women Association Thailand (2005). „Driven Away“, str. 18, 20.